HSS code number : 16

संस्कृतम् कथारचना

विषय: - विश्वास:

विश्वासस्य महत्वं

रामपुरम् नाम कश्चन ग्राम: । पुरा तत्र राम:, सोम: इति नाम्ना सुहृद: आसीत् । ते पठनविषये, परिश्रमे च अतीव समर्था: आसन् । तेषां गृहानि नदीतीरे आसीत् । ते सदा साकं आसीत् । सोमं विना रामं, रामं विना सोमं च न कदापि वयं द्रष्टुं शक्यते । ते सहोदराणि इव परस्परम् महत् अधिकं स्नेहितवन्त: । बाल्ये एव ते सुहृदा: आसीत् । तेषां सौहृदस्य महत्वं सर्वसम्मतं, सर्वे प्रकीर्तितं च ।

उच्चविद्यालयपठनानन्तरम् ते कठिनाद्दानस्य कृषिकर्मे निमग्ना: आसन् । कृषी किञ्चित् समयेणैव सम्पन्ना: पञ्चात् ते कृषिकर्मं त्यक्त्वा धान्यस्य अभवत् । तथा ते धान्यव्यापारे कश्चन आपणं आरब्धवन्त: । अनन्तरं ते प्राप्तम् अपि ते विजयं प्राप्तवन्त: । सर्वं संगृह्य रामस्य गृहे

कश्चन प्रकोष्ठे निर्धनत्ववन्तः ।
सन्तोषेण वसितवन्तः च ।

रामः आडम्बरविषये तत्परः नासीत्
किन्तु सोमः आडम्बरे अतीव तत्परः च । तथा
सोमस्य मनसि दिनं प्रति जिज्ञासा जनिम्
अलभत । तस्य श्रद्धा सर्वं धनस्य
पूरतः आसीत् । क्रमेण तस्य मनसि अविश्वासस्य
अन्धकारः जनमम् प्रापुः । सः सर्वदा रामम्
प्रति आशङ्काकुलः अभवत् ।

दिनान्तरे एकः सुन्दरः प्रभातः । सूर्यः
तस्य सर्वप्रभाम् स्वीकृत्य ज्वलति । सोमः
रामस्य गृहं प्रति गच्छति । अङ्कणं प्राप्तः च ।
तत्र रामः नासीत् । सोमः परिश्रान्तः आसीत् ।
सः उच्चैरक्रोशत् । "राम ! राम ! आगच्छ-
तु । त्वं कुत्र असि ?" इति । किन्तु रामस्य
प्रतिवचनं न लब्धम् । रामः स्वस्य धनं
सर्वं अपहृत्य देशान्तरम् गतवान् इति सः
अचिन्तयत् । सः दुःखितः आसीत् । अतीव क्रुद्धः
च । झटिति नदीतीरे कश्चन शब्दं सः श्रुतवान् ।
तत्र रामम् अपश्यत् । सः चिन्तितवान् "मम

Code number : 16 HSS

धनं सर्वं रामस्य समीपमेव अस्ति । सः मां वञ्चितः । .... किञ्चित् समयानन्तरं वञ्चकः रामम् मारयितुं सः निश्चितवान् । तदर्थं सह निशब्दः भूत्वा रामस्य समीपं प्राप्तः । किन्तु रामः तम् अपश्यत् । सोमम् प्रति अवदत् " सोम ! अहं स्नानं कृत्वा तव दर्शनार्थं आगच्छामि । सोमः सक्रोधं अपृच्छत् " को विशेषः ? किं अभवत् ? इति । रामः प्रत्यवदत् ह्यः रात्रौ एकः चोरः मम गृहं आगतवान् । सः अस्माकं धनं सर्वं मुषित्वा गन्तुं उद्युक्तः । रात्रौ एव तं देशाधिकारीणां समीपं नीतः च । अनन्तरं अहं अस्माकं अहं त्वं प्राप्तः । अनन्तरं अहं अस्माकं धनं सर्वं तस्य गृहस्य प्रधानप्रकोष्ठे. त्वं निद्रायां निक्षिप्तवान् । मम आगमनसमये त्वं निद्रायां ... अहं ..... । " तत् विषयं वदितुमेव आसीत् । मां क्षमतु राम सोमः अतीव दुःखितः आसीत् । इत्युक्त्वा खिन्नः सः, रामस्य पादे अपतत् । सोमः विस्मितः अभवत् । सोम: " किं कार्यं "? रामः सर्वं अवदत् । रोदयति च । क्षम्यतां.... अहं त्वं मिथ्याधारणाया त्वं मारयितुं निश्चितवान् ।

निश्चितवान् । ..... सर्वं श्रुत्वा रामस्य नेत्रात्
अपि अश्रूणि अस्रावयत् । रामः अवदत्
"रोदनं मास्तु मम प्रिय ! एतत् सर्वं साधारणं
एव । अहं न खिन्नः । ~~क्षमामि~~ त्वं मम
सहोदरः न ? तत् सर्वं विस्मरतु इति ।" क्षमयामि

अनन्तरं निर्भरम् नेत्रं मार्जयित्वा सः
अवदत् "जीवने विश्वासमेव परमप्रधानं ।
परस्परविश्वासम् विना इदं समूहे वयं किमपि
कर्तुं न शक्यते । तत् त्वं सदा स्मरणीयं ।"
इति । सोमः अवदत् "विश्वासस्य प्राधान्यं
अहं सम्यक् ~~अवगतवान्~~ ज्ञातवान् राम ! त्वं मम मनसि
प्रकाशं आनीतवान् । धन्यवादः ।" अनन्तरम्
सह आलिङ्कनं कृत्वा ते गृहं प्रति गतवन्तः ।

आशय :- परस्परविश्वासमेव मानवजीवने
परमप्रधानं ।